

Britský koncentrační tábor během protikoloniálního povstání Mau Mau v Keni. „Práce a svoboda“

Autor: George Monbiot

Jedno se musí popíračům holocaustu nechat: přinejmenším vědí, co popírají. Aby mohli o něco své lži opřít, musejí vytvářet komplikované falešné konstrukce. K popírání britských koloniálních zvěrstev takové snahy není vůbec třeba. Většina lidí si zřejmě ani neuvědomuje, že je třeba něco popírat.

Příběh o neškodném imperialismu, jehož hlavním účelem nebylo zmocnit se území, pracovní síly a surovin, ale naučit domorodce angličtinu, způsobné stolování a podvojné účetnictví pravicový tisk pečlivě udržuje jako svůj mýtus. Mýtus, který však čerpá sílu z pozoruhodně silného sklonu našeho národa vylepšovat a přehlížet minulost.

Odhalení z minulého týdne, že britská vláda systematicky ničila dokumenty popisující špatné nakládání s koloniálními poddanými 1] a že Foreign Office (britské ministerstvo zahraničí, pozn. DP) následně lhalo o tajném archívu s méně závažnými odhaleními 2] – je podle jakýchkoliv měřítek významnou zprávou. Přesto však bylo většinou britského tisku buď zcela ignorováno, nebo mu bylo dopřáno důležitosti poznámky pod čarou. Na webu Telegraphu se mi nepodařilo najít jedinou zmínku o tajném archivu. Jedinou zmínku v The Daily Mail představuje – pokud dokážu říct – názorový sloupek historika Lawrence Jamese, který příležitosti využil k ujištění, že jakékoliv nedostatky koloniální správy byly dílem „hrstky páriů, neschopných úředníků či násilnických výjimek“, zatímco všichni ostatní byli „oddaní, věrní a disciplinovaní“. 3]

Většinu ani není třeba, aby britská vláda zadržovala či tutlala důkazy. I když je k dispozici četná dokumentace rozsáhlých zločinů, nebývá popírána, ale jednoduše ignorována. V článku pro Daily Mail z roku 2010 např. historik Dominic Sandbrook ohlásil, že „Britské impérium vyčnívá jako maják tolerance, slušnosti a vlády práva... a Británie nedovolila nic tak hrozného, jako mučení ve francouzském Alžírsku.“ 4] Skutečně ví tak málo o historii, od níž se distancuje?

Profesorka Harvardské univerzity, Caroline Elkinsová, strávila téměř deset let shromažďováním důkazů 5] do své knihy Britain’s Gulag: the Brutal End of Empire in Kenya. 6] Svůj výzkum započala v přesvědčení, že britský popis potlačení povstání kmene Kikujů a protikoloniálního hnutí Mau Mau v Keni 50. let minulého století je z větší části pravdivý a přesný. Postupně ale zjistila, že větší část dokumentů byla zničena. Zpracovávala zbylé archiválie a pořídila 600 hodin rozhovorů s kikujskými přeživšími – rebely i loajalisty – britskými vojáky, osadníky i úředníky. Její dílo bylo pečlivě ozdrojováno a získalo Pulitzerovu

cenu. Co se však Sandbrooka, Jamese a dalších apologetů impéria týče, jako by nikdy nevzniklo.

Elkinsová odhaluje, že Britové neuvěznili oficiálními historiky udávaných 80 000 Kikujů, ale téměř celou 1,5 milionovou populaci v zadržovacích (detention camps) nebo pracovních táborech (labour camps) a chráněných vesnicích (fortified villages), kde byly tisíce ubity k smrti nebo zemřely na podvýživu, tyfus, tuberkulózu či úplavici. V některých táborech zemřely takřka všechny děti. 7]

Zadržení byli využíváni jako otrocká pracovní síla. Nad vchody byly vyvedeny povznášející hesla jako „Práce a svoboda“ (Labour and Freedom) či „Pomoz si a bude ti pomoženo“ (He who helps himself will also be helped). Z reproduktorů burácela hymna Spojeného království a vlastenecké povzbuzování. Lidé, kteří měli podle táborové správy porušit pravidla, byli zabiti před zraky ostatních. Přeživší museli kopat hromadné hroby, které se však brzy naplnily. Pokud nemáte obzvlášť silný žaludek, doporučuji následující odstavec přeskočit.

Výslechy doprovázené mučením byly běžné. Mnoho mužů bylo análně znásilněno za použití nožů, rozbitých lahví, pažeb pušek, hadů a štírů. Oblíbenou metodou bylo pověsit muže za nohy, s hlavou v kyblíku s vodou, zatímco mu do konečníku pěchovali písek dřevěným klackem. Ženy byly skupinově znásilňovány strážnými. Lidé byli mučeni elektrickým proudem a trháni psy. Britové sestrojili speciální nástroj, kterým nejprve drtili a posléze odtrhávali varlata. Kleštěmi mrzačili ženám prsa. Táborovým vězňům odřezávali uši, odsekávali prsty a vyloupávali oči. Vláčeli je za Land Rovery, dokud z jejich těl nic nezbývalo. Muži byli omotáváni ostnatým drátem a kopáni po táborové ploše. 8]

Elkinsová shromáždila velké množství důkazů, že táborová zvěrstva byla posvěcena nejvyššími místy. Keňský guvernér Sir Evelyn Baring pravidelně zastavoval stíhání pachatelů. Ministr pro kolonie Alan Lennox-Boyd opakovaně lhal před Sněmovnou. 9] Jednalo se o obrovský, systematický zločin, s nímž jsme se doposud nevypořádali.

Nic naplat. I ti, kdo uznávají, že k něčemu došlo, jako by ve svých prohlášení Elkinsovou a její práci zcela ignorovali. Ve svém článku v The Daily Telegraph Daniel Hannan zastává názor, že pouze jedenáct lidí bylo ubito k smrti. Kromě toho „bylo pověšeno 1 090 teroristů a až 71 000 lidí zadržováno bez řádného procesu.“ 10]

Britové těla nepočítali a většina obětí skončila v masových hrobech. Je však jasné, že desítky a možná až stovky tisíc Kikujů zemřely v táborech a během shromažďování [do „chráněných“ vesnic]. Hannan demonstruje jeden z nejzjevnějších příkladů revizionismu, s jakým jsem se kdy setkal.

Lawrence James připouští, bez vysvětlení co to znamená, že občas docházelo k užití „tvrdých opatření“, ale tvrdí, že „zatímco [členové protikoloniálního hnutí] Mau Mau terorizovali Kikuje, veteináři z Colonial Service učili domorodce, jak se vypořádat s dobytčím morem.“ 11] Krádež kikujské země a dobytka, hladomory a vraždy, všeobecná podpora Kikujů osvobozeneckého boje protikoloniálního hnutí Mau Mau: to vše se rozplývá jako pára nad

hrncem. Oba muži se drží pozice, že britská vláda rychle jakékoliv zneužití moci zastavila, jakmile se o něm dozvěděla.

Nejvíc mě zaráží nikoli to, že takové věci píší, ale že se falšování setkává téměř s nulovým odporem. Imperiální mýtus je natolik pevně zakořeněný, že protichůdné informace zdá se zahlazujeme ihned poté, co jsou vysloveny. Jak se důkazy o umělém indickém hladomoru ze 70. let 19. století 12] a zacházení s ostatními koloniemi množí 13] 14], jeví se britský imperialismus jako o nic lepší a někdy dokonce horší než imperialismus jiných států. Přesto mýtus o civilizační misi přetrvává, nezpochybněn dostupnými důkazy.

Poznámky:

1] COBAIN, Ian, Owen Bowcott a Richard Norton-Taylor. Britain destroyed records of colonial crimes. *The Guardian.* [online]. 18.4.2012 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: *http://www.theguardian.com/uk/2012/apr/18/britain-destroyed-records-colonial-crimes*

2] COBAIN, Ian a Richard Norton-Taylor. Sins of colonialists lay concealed for decades in secret archive. *The Guardian.* [online]. 18.4.2012 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: *http://www.theguardian.com/uk/2012/apr/18/sins-colonialists-concealed-secret-archive*

3] JAMES, Lawrence. Yes, mistakes were made, but we must never stop being proud of the Empire. *The Daily Mail.* [online]. 18.4.2012 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: *http://www.dailymail.co.uk/debate/article-2131801/Yes-mistakes-stop-proud-Empire.html*

4] SANDBROOK, Dominic. Stop saying sorry for our history: For too long our leaders have been crippled by a post-imperial cringe. *The Daily Mail.* [online]. 2.8.2012 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: *http://www.dailymail.co.uk/debate/article-1299111/Stop-saying-sorry-history-For-long-leaders-crippled-post-imperial-cringe.html*

5] ELKINS, Caroline. My critics ignored evidence of torture in Mau Mau detention camps. *The Guardian.* [online]. 14.4.2011 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: *http://www.theguardian.com/commentisfree/2011/apr/14/torture-mau-mau-camps-kenya*

6] ELKINS, Caroline. *Britain's Gulag : The Brutal End of Empire in Kenya.* London: Pimlico, 2005. ISBN 978-1-8441-3548-9.

7] ELKINS, Caroline, ref. 6

8] ELKINS, Caroline, ref. 6

9] ELKINS, Caroline, ref. 6

10] HANNAN, Daniel. In all the coverage of the atrocities in Kenya, two words are missing. *The Daily Telegraph.* [online]. 8.4.2011 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z:

http://blogs.telegraph.co.uk/news/danielhannan/100083096/in-all-the-coverage-of-the-atrocities-in-kenya-two-words-are-missing/

11] JAMES, Lawrence, ref. 3

12] DAVIS, Mike. *Late Victorian Holocausts: El Niño Famines and the Making of the Third World.* London: Verso, 2001. ISBN 978-1-85984-382-6.

13] NEWSINGER, John. *The Blood Never Dried: A People's History of the British Empire.* London: Bookmarks, 2006. ISBN 978-1-90519-212-0.

14] CURTIS, Mark. *Unpeople: Britain's Secret Human Rights Abuses.* London: Vintage, 2004. ISBN 978-0-09946-972-8.

Článek George Monbiota Deny the British empire's crimes? No, we ignore them vyšel na stránkách The Guardian. Původní, poznámkami opatřená verze Dark Hearts, vyšla na autorově blogu www.monbiot.com

Poznámka DP:

Více informací k tématu v češtině viz bakalářská práce Britská koloniální správa v Keni a povstání Mau Mau.